

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА

УДК 336.741.242:336.113.12:

КРИПТОВАЛЮТА ЯК НОВИЙ ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТ: ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ ТА ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНО- ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ©

О.В. ТОМЧУК,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри бухгалтерського обліку,

В.А. ФОСТОЛОВИЧ,
кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри обліку та оподаткування
в галузях економіки,
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця)

У статті представлено сучасне бачення та механізм формування фінансових інструментів у формі закодованих ресурсів. Досліджено правовий статус таких інструментів та виявлено і згруповано позитивні й негативні риси їх використання. Проведено дослідження зміни вартості даного виду валют у розрізі року за даними Coinmarketcap та визначено найбільш інвестиційно привабливі види закодованих віртуальних валют із поширених. Визначено основні елементи, що викликають складність у використанні криптовалют різних видів. З'ясовано, що визнання криптовалют фінансовим інструментом на рівні держави породжує необхідність регулювання її обігу, контролю та розробки системи оподаткування. Представлено основні обмеження щодо накопичення та майнінгу криптовалют в Україні відповідно до законопроекту №7183-1. Визначено специфіку впливу закодованих валют на фінансову систему.

Ключові слова: криптовалюта, біткоїни, розрахункова система, віртуальні гроші, підприємство, система управління, розрахунковий механізм, економічна вигода, модель розрахунку, криптовалютна біржа.

Табл. 2. Рис. 3. Літ. 13.

Постановка проблеми. Нестримний прогрес сучасних технологій вимагає зміни підходу як до організації бізнесу, до методів розрахунку між його учасниками, так і до розрахункових інструментів. Недостатнє володіння новітніми механізмами ведення бізнесу спричиняє втрату сегментів, зайнятих підприємством на ринку, та відставання від інших учасників, що негативно впливає на рівень його конкурентоспроможності.

Сучасний фінансовий ринок представляє нові методи розрахунків та накопичення капіталу підприємствами. Серед великого різноманіття фінансових інструментів за останній рік значного поширення набула криптовалюта, яку відповідно до проекту закону № 7183 визнано як "...програмний код (набір символів,

цифр та букв), що є об'єктом права власності, який може виступати засобом міни, відомості про який вносяться та зберігаються у системі блокчейн в якості облікових одиниць поточної системи блокчейн у вигляді даних (програмного коду)” [5]. Найбільш технологічно і інформаційно розвинуті країни використовують криптовалюту як альтернативу фіатним валютам та додатковий фінансовий інструмент у системі розрахунків та накопичення капіталу. Закодована (цифрова) валюта часто виступає як децентралізований механізм, невідконтрольний світовій банківській системі, з мінімальним рівнем розголошення інформації про власників і обсяги накопичених ресурсів. Проте нормативно-правова база та фінансова система України в цілому виявилась невідготовленою для використання такого виду ресурсів. Тому дане питання потребує дослідження і досконалого вивчення впливу віртуальної валюти на бізнес, дослідження ризиків та визначення імовірних впливів на фінансову систему України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження теоретичних аспектів та практики здійснення операцій з новим видом віртуальних закодованих валют – криптовалютою – розпочалось із 2008 року. Вивченню віртуальних інновацій криптовалюти як валюти майбутнього присвячено наукові праці Г. Карчева, С. Нікітчук [2]. Специфіку організаційно-економічного механізму управління інноваціями банківської системи вивчала Н. Пантелеєва [4]. Систему ризиків при вкладенні коштів у біткоіни досліджено у працях В. Косарева [3]. Доцільність вкладання ресурсів у криптовалюту вивчали Кріс Скінер [9], Брет Кінг та інші фахівці. Думку з приводу перспектив використання інноваційних віртуальних валют висловлено такими фахівцями, як: Б. Кінг [8], М. Клягін, Б. Бернанке, Н. Крістін, В. Косарев, Ф. Вельд, Х. Влахос, О. Галицький, М. Інґленд, П. Кругмен, Є. Лобачева, Е. Гельцл, А. Грінспен, Н. Пантелеєва, П. Ревенков, В. Родіонова, В. Супян, К. Уїлсон [7] та ін. Інтернет-спільнота постійно проводить дискусії з приводу безпеки використання віртуальної валюти [10, 11], прогнозування динаміки зміни вартості цифрових фінансових інструментів [1, 12, 13]. Проте на сьогодні немає в достатній мірі сформованої наукової думки стосовно економічної сутності криптовалюти, її легалізації та нормативно-правової підтримки. Не розроблено наукового прогнозу щодо перспектив розвитку даного віртуального фінансового інструменту. Не дослідженим також є питання впливу закодованої валюти на фінансову стабільність підприємств та держави в цілому.

Формулювання цілей статті. Метою наукового дослідження є сформулювати сучасне бачення доцільності використання фінансових інструментів у формі закодованих ресурсів. Головним завданням є визначити правовий статус таких інструментів та вивчити позитивні й негативні сторони їх використання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Динамічний ритм розвитку економіки у світі та надшвидкі темпи впровадження інноваційного підходу до механізму ведення бізнесу, стрімкий перехід на цифрові інформаційні технології спокушають взяти участь у інвестуванні в альтернативні закодовані фінансові інструменти. Особливо в останній рік операції з криптовалютою стали досить поширеними і в Україні. Все більше інвестори цікавляться вкладенням накопиченого капіталу у криптовалюту, зокрема біткоіни та інші альткоіни з метою швидкого його примноження. Сам факт стрімкого зростання вартості криптовалют не може залишити байдужими навіть звичайних фізичних осіб.

Відповідно до Проекту закону України № 7183-1 ст 1. пп. 1.1. “...криптовалюта – децентралізований цифровий вимір вартості, що може бути виражений в цифровому вигляді та функціонує як засіб обміну, збереження вартості або одиниця обліку, що заснований на математичних обчисленнях, є їх результатом та має криптографічний захист обліку. Криптовалюта для цілей правового регулювання вважається фінансовим активом” [6].

Поява різноманітних форм криптовалюти останнім часом набирає неабияких темпів. За даними Coinmarketcap [10] зареєстровано 1300 видів криптовалют із різним рівнем капіталізації, дозволених до випуску обсягом та ціною за одиницю. Учасники фінансових ринків виявляють зацікавленість у створенні та накопиченні різних видів фінансових інструментів. Найбільш поширеними із них є біткоїни. Програмним кодом цієї віртуальної валюти обмежено величину її випуску у розмірі 21 млн біткоїнів. При видобуванні такої кількості валюти додаткова емісія її буде неможливою. Видобування цієї валюти здійснюється через майнінг-процес розробки нових блоків у базі даних через запис проведених у системі біткоїн-транзакцій на потужному комп’ютерному обладнанні – “фермі”. Створюючи такі блоки, майнер в якості винагороди отримує біткоїни [10].

Рівень капіталізації біткоїна у 2017 році за даними Coinmarketcap [10] (станом на 19.11.2017 р.) становить 129,5 млрд дол. США. Динаміка зміни вартості даного виду валюти у 2017 році мала тенденцію до зростання, і вже у травні місяці її вона збільшилась на 150%. На сьогодні вартість біткоїна складає 7758,6 дол. США [10].

Bitcoin Charts

Рис. 1. Динаміка зміни вартості біткоїнів за період жовтень 2013- листопад 2017 р.
Джерело: Cryptocurrency Market Capitalizations [9]

Конкуренцію біткоїнам складає ефір (Ethereum), який набув досить значного поширення у 2017 році (табл. 1), проте за рівнем капіталізації ще майже в чотири рази поступається біткоїну (34,0 млрд дол. США). Ефір з’явився на світовому фінансовому ринку у 2014 році. Його вартість за період існування змінюється стрибкоподібно. Так на початок 2017 року вартість 1 ефіра становила 8,25 дол. США,

тоді як у травні 2017 року зросла до 143 дол./1 ефір. Станом на 19 листопада цього ж року 1 ефір коштував 355,19 дол. США. Слід зазначити, що такі стрибкоподібні зміни його вартості є ризикованим інвестуванням.

Ethereum Charts

Рис. 2. Динаміка зміни вартості альткоїна ефір (Ethereum) за період листопад 2016-листопад 2017 рр.

Джерело: Cryptocurrency Market Capitalizations [9]

Розвиток ефіру підтримують корпорації та фонди, які зацікавлені у просуванні блокчейн-технологій. У даний вид валюти інвестують учасники групи Enterprise Ethereum Alliance, JPMorgan, Microsoft Intel та інші фінансові й технологічні компанії.

Таблиця 1

Характеристика поширених видів криптовалюти станом на 19.11.2017 р.

Вид криптовалюти	Рік заснування	Величина капіталізації	Вартість,		Обсяг, \$/		Випущено млн од.
			дол.	млрд дол	ВТС	млрд дол	
Біткоїн (Bitcoin)	2009	129,5 млрд дол.	7758,6	2724,08	351444	16,688	
Ефір (Ethereum)	2014	34,0 млрд дол	355,19	1118,3	144773	95,800	
Ріплі (Ripple)	2012	8,9 млрд дол	0,23	169,5	21924	38,622	
Лайткоїн (Litecoin)	2011	3,8 млрд дол	70,03	187,4	24296	53,894	
Даш (Dash)	2014	3,4 млрд дол	443,85	3416,6	10683	82,596	

Джерело: сформовано автором на основі даних Coinmarketcap [10]

Різновидність криптовалюти під назвою Ріплі (Ripple) вийшла як блокчейн-стартап Ripple 5 років тому. Її випущено вже 38,622 млн дол. (табл. 1), проте її курс значно коливається. Тому, з метою стабілізації цієї валюти, керівництвом компанії прийнято рішення заморозити на ескроун-рахунку 55 млрд ріплі з метою наступного помісячного впровадження у обіг по 1 млрд монет упродовж 4,5 років. За період з квітня 2017 року до травня 2017 року курс ріплі зріс з 0,03 дол. до 0,33 долара/ріплі, проте станом на 19.11.2017 р. його вартість знову знизилась до 0,229 дол. США.

Специфікою криптовалюти NEM є унікальність алгоритму POI, що дає можливість ідентифікувати генераторів наступних блоків валюти. На ринку Японії ця валюта є головним конкурентом біткоїнів. Характерною для неї є високий рівень зміни курсу.

Як альтернативу біткоїну у 2011 році Чарльзом Лі було створено лайткоїни на основі програмного коду біткоїна. Лайткоїни активно використовуються як розрахунковий засіб платежу на ринку, біржах Китаю та GDAX і у гаманці Јахх. Вартість лайткоїна впродовж року мала дуже динамічний характер, і станом на 19 листопада 2017 року 1 лайткоїн коштував 70,03 дол. США.

Рис. 3. Динаміка зміни вартості альткоїна Лайткоїн (Litecoin) за період листопад 2016-листопад 2017 рр.

Джерело: Cryptocurrency Market Capitalizations [9]

Найбільш прогресивною валютою є Dash, яка еволюціонувала від назви XCoin (2014 р.) до Darkcoin. Динаміка зміни вартості цієї валюти просто вражає. Станом на 19.11.17 р. 1 Dash коштував 443,85 дол. США, тоді як на 1 січня 2017 року його вартість становила 11,22 дол. США. Максимальний до випуску обсяг – 18,9 млн одиниць. На сьогодні вже випущено майже 7,7 млн Dash [1].

Нестабільність ринку криптовалют спонукає недосвідчених гравців фінансового ринку обережно ставитись до цього інноваційного платіжного засобу та інструменту накопичення.

За даними криптовалютної біржі Ехто біткоїни за останній рік збільшились у вартості майже на 300%, вартість ефіру (Ethereum) – зросла у 8 разів, а Dash – у 12 разів упродовж року. Перспектива збільшити свій капітал за рахунок інвестування у віртуальні інвестиційні інструменти впродовж року у 8-12 разів та стати на стільки ж багатшим, є достатньо спокусливою. Проте кожному учаснику такого інвестиційного проекту, що часто використовується як рекламний спекулятивний хід для більшого залучення учасників, слід зважати на досить великі ризики нереального зростання вартості криптовалют.

Оцінивши ситуацію на криптовалютній біржі, слід зазначити, що вартість альткоїнів має моменти не лише зростання вартості, але і сповільнення її приросту, або ж і спадання (стагнації), у декілька разів. Тому сьогодні фахівці рекомендують інвестувати у біткоїни, як у хоч і менш інвестиційно привабливий, проте і менш ризиковий інструмент у порівнянні із іншими альткоїнами.

Нами згруповано основні переваги та недоліки вкладання капіталу у криптовалюту типу біткоїни у таблиці 2.

Таблиця 2

Переваги та недоліки інвестування капіталу у біткоїни

Переваги	Недоліки
1. Стабільність зростання вартості впродовж року	Низька пропускна здатність біткоїн-мережі
2. Високий рівень капіталізації: широке коло осіб, що довіряють цій валюті, зміцнюють її позиції на ринку криптовалют	Збільшення вартості комісії за обслуговування робить не вигідним проведення дрібних роздрібних торгів та транзакцій
3. Високий рівень масштабування біткоїна	“Зависання” сум у мережі під час проведення транзакцій через надмірну завантаженість мережі, що викликає зниження вартості біткоїнів
4. Висока ліквідність через наявні біткоїн-термінали та апаратні гаманці	Біткоїни дозволені до використання не у всіх країнах.
5. Більш надійний інструмент заощаджень у порівнянні з фіатними валютами	Різне зростання вартості впродовж року може стати передумовою девальвації
6. Відсутність надлишкового контролю у порівнянні з фіатними валютами з боку держави в особі банків та контролюючих органів	Складність реалізації розрахункових операцій, здійснення оплати біткоїнами
7. Відсутність надмірної прозорості накопичення наявних фінансів	
8. Низька комісія під час здійснення операцій та безкоштовне зберігання	
9. Відсутність обмеження сум на здійснення транзакцій	

Джерело: розроблено авторами на основі опрацьованих джерел

Однією із найпривабливіших переваг вкладання інвестицій у біткоїни є стале зростання їх вартості впродовж року з 704,9 BTC/USD на початок 2017 року до 7758,6 BTC/USD станом на 19 листопада 2017 року (за даними біржі криптовалют EXMO).

Така ситуація забезпечує достатній кредит довіри для біткоїн-інвесторів, що сприяє сталому зростанню вартості його курсу та знижує рівень динаміки зміни ціни. Збільшення ступеня капіталізації біткоїнів підсилюють позиції цього фінансового інструменту на ринку.

З таким фінансовим інструментом, як біткоїни, у порівнянні з іншими видами криптовалют, у більшій мірі вирішене питання масштабування, що сприятиме збереженню тенденції сталого зростання їх вартості на ринку. Цей факт забезпечує підвищення рівня ліквідності біткоїна серед інших криптовалют. Запровадження вільного доступу до технічного й програмного забезпечення проведення операцій з біткоїнами та їх зберігання (на зразок біткоїн-терміналів, різних апаратних гаманців) ставлять їх на рівень високоліквідних реальних фінансових інструментів.

Нестабільність курсу та ненадійність зберігання фіатних валют робить біткоїн надійним інструментом заощаджень.

Висока вартість обслуговування фіатних валют, їх надмірний контроль через вимогу “прозорості” перед державою, затримка терміну переведення в готівку та високі комісійні банку разом із низькими ставками по депозитних рахунках на фоні високого рівня інфляції робить біткоїни більш привабливими у системі накопичення фінансів та їх зберігання.

Крім позитивних моментів використання криптовалют як фінансового інструмента, є і негативні, або темні сторони, серед яких важливим є питання низького рівня масштабування мережі, що спричиняє низьку пропускну здатність. Збільшення вартості обслуговування транзакцій призводить до низької економічної вигоди у операціях із роздрібною торгівлі чи капіталізації валюти з біткоїн-кранів. Усе це негативно впливає на стан позицій біткоїна на ринку платіжних інструментів.

Легалізація поширення та використання криптовалюти обмежена також надмірним бажанням держави контролювати власників, обсягами накопичених ресурсів й прагненням до прозорості і доступності інформації про них.

Синусоїдальний характер зміни курсу валют спричиняє побоювання у їх користувачів, що після сталого тривалого зростання вартості біткоїна слідуватиме його зниження. Проте досить високий рівень капіталізації цього виду валют спростовує ці побоювання.

Складність здійснення розрахункових операцій біткоїнами на даний час зумовлена потребою, насамперед, їх придбання на біткоїн-біржі, а потім здійснення процедури розрахунку за курсом.

Такі операції набудуть поширення та стануть загальнодоступними за умови їх нормативно-правового підтвердження, підтримки їх здійснення на рівні держави та підвищення рівня стабільності курсу.

На ринку України відсутнє нормативно-правове регулювання операцій з криптовалютою. НБУ не визнає валютою різні види криптовалют через високі ризики операцій з ними, оскільки криптовалюти нічим не забезпечені, окрім як великим попитом та сумою, яку платять за них. Проте законодавча невизначеність статусу криптовалют в Україні не забороняє їх використання. А тому генерація віртуальних грошей не є порушенням законодавства.

Визнання криптовалюти фінансовим інструментом на рівні держави породжує необхідність регулювання їх обігу, контролю та розробки системи оподаткування. Проте відсутність єдиного емісійного центру створює перешкоди на шляху повного контролю та управління віртуальною валютою. Децентралізація емісії криптовалюти дає можливість стати учасником цього процесу будь-якому клієнту системи, що володіє знаннями та електронним обладнанням достатньої потужності. Проте, відповідно до проекту Закону України № 7183-1 “Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні” від 10.10.2017 р. ст. 17, обмежено процес майнінгу криптовалют виключно колом фізичних та юридичних осіб, що є суб’єктами підприємницької діяльності. При цьому заборонено видобувати криптовалюту з використанням обчислювальної техніки, що належить третім особам, без їх згоди.

Бажання адміністративного апарату України не відставати від сучасних інноваційних інструментів фінансового ринку спонукає до дій шляхом формування та подання до розгляду Верховною Радою України законопроектів:

1) проекту Закону України №7138 “Про обіг криптовалюти в Україні” від 06.10.2017 р.;

2) проекту Закону України №7183-1 “Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні” від 10.10.2017 р [6].

Відповідно до ст. 7 п. 32 законопроекту №7138 запропоновано визначити “...порядок створення та діяльності криптовалютної біржі, моніторингу всіх криптовалютних транзакцій, ідентифікації суб’єкту криптовалютних операцій” [6].

На сьогодні функції біржі криптовалют виконують відкриті інтернет-майданчики. Тому існують усі технічні можливості як для купівлі криптовалюти, так і для обміну її на традиційні валюти. У системі ведення бізнесу можливо використовувати криптовалюту в якості платіжного інструменту для інтернет-оплати товарів, робіт або послуг із контрагентами, що здійснюють такі операції.

Висновки. Питання щодо того, сприймати чи не сприймати криптовалюту як засіб платежу, особиста справа кожного. Відомо лише, що криптовалюта набирає все більшої популярності у системі розрахунків та системі нагромадження капіталу. У системі світової торгівлі операції із криптовалютою займають все більше сегментів, як би ми цьому не противились та не закривали очі на її існування. Тому, на нашу думку, державі слід реагувати на ринкові новації.

Доцільним є створення механізму організації обліку операцій із криптовалютою та формування порядку оподаткування таких операцій. Це стане можливим через реалізацію проекту закону №7183 “Про обіг криптовалют в Україні” від 06.10.2017 р [6].

Необхідним є створення та організація діяльності криптовалютної біржі, що забезпечить повний моніторинг усіх відповідних (криптовалютних) транзакцій та реалізує прагнення держави ідентифікувати суб’єктів здійснення таких операцій.

Список використаних джерел

1. Бум криптовалют: 5 альтернатив біткоїну [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uteka.ua/ua>.
2. Карчева Г.Т. Віртуальні інноваційні валюти як валюти майбутнього / Г.Т. Карчева, С.М. Нікітчук // Фінансовий простір. – № 2 (18). – 2015. – С. 24-30.
3. Косарев В. Е. Взрывоопасная валюта биткоин / В.Е. Косарев // Банковское дело. – 2014. – № 4. – С. 39-41.
4. Пантелеева Н.М. Організаційно-економічний механізм управління інноваціями банківської системи / Н. М. Пантелеева // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2013. – № 2 (16). – С.122 – 128.
5. Проекту Закону України №7138 “Про обіг криптовалют в Україні” від 06.10.2017 р. [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Проект Закону України №7183-1 “Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні” від 10.10.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
7. Хиппонен М. Киберопасность: как защитить инновации от преступности [Електронний ресурс] / М. Хиппонен // Материалы форума “Открытые инновации” 1-5 ноября 2013 г. РБК daily. – 2013. – № 204 (1737). – С. 9-10. – Режим доступу : [http:// www. rbcdaily.ru](http://www.rbcdaily.ru).
8. Brett King. Bank 3.0. Why Banking Is No Longer Somewhere You Go But Something You Do. 2014. – 520 p.
9. Cryptocurrency Market Capitalizations [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://coinmarketcap.com>.
10. EBA Opinion on “virtual currencies”. European Banking Authority. – 4 July 2014. – p. 46.
11. Proof of Stake vs. Proof of Work / BitFury Group. – 2015 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bits.media>.
12. Satoshi Nakamoto Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System <https://bitcoin.org> [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bitcoin.org>.
13. Virtual currency schemes – a further analysis. – European Central Bank (February 2015). – 25 p.

Список джерел у транслітерації / References

1. Bum kryptovaliut: 5 alternatyv bitcoinu [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://uteka.ua>.
2. Karcheva H.T. Virtualni innovatsiini valiuty yak valiuty maibutnoho / H.T. Karcheva, S.M. Nikitchuk // Finansovyi prostir. – № 2 (18). – 2015. – Pp. 24-30.
3. Kosarev V. E. Vzryvoopasnaia valiuta bitcoiu / V. E. Kosarev // Bankovskoe delo. – 2014. – № 4. – Pp. 39-41.
4. Pantielieieva N. M. Orhanizatsiino-ekonomichniy mekhanizm upravlinnia innovatsiiamy bankivskoi systemy / N. M. Pantielieieva // Visnyk Universytetu bankivskoi spravy Natsionalnoho banku Ukrainy. – 2013. – № 2 (16). – Pp.122-128.
5. Proektu Zakonu Ukrainy №7138 “Pro obih kryptovaliuty v Ukraini” vid 06.10.2017 r. [Elektronnyi resurs]. –Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Proekt Zakonu Ukrainy №7183-1 “Pro stymuliuvannia rynku kryptovaliut ta yikh pokhidnykh v Ukraini” vid 10.10.2017 r. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: zakon.rada.gov.ua.
7. Khypponen M. Kyberopasnost: kak zashchytit innovatsiyyi ot prestupnosti [Elektronnyi resurs] / M. Khypponen // Materialy foruma “Otkrytye innovatsiyyi” 1-5 noiabria 2013 h. RBK daily. – 2013. – № 204 (1737). – Pp. 9-10. – Rezhym dostupu : <http://www.rbcdaily.ru>.
8. Brett King. Bank 3.0. Why Banking Is No Longer Somewhere You Go But Something You Do. – 2014. – 520 p.
9. Cryptocurrency Market Capitalizations [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://coinmarketcap.com>.
10. EBA Opinion on “virtual currencies”. European Banking Authority. – 4 July 2014. – P. 46.
11. Proof of Stake vs. Proof of Work / BitFury Group. – 2015 r. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://bits.media>.
12. Satoshi Nakamoto Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System <https://bitcoin.org> [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://bitcoin.org>.
13. Virtual currency schemes – a further analysis. – European Central Bank (February 2015). – 25 p.

ANNOTATION

CRYPTO-CURRENCY AS A NEW FINANCIAL INSTRUMENT: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF ITS USE AND PROBLEMS OF LEGAL REGULATION

TOMCHUK Olesya,
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Accounting Department,
Vinnitsia National Agrarian University,

FOSTOLOVYCH Valentyna,
Candidate of Agricultural Sciences,
Associate Professor of the Accounting and Taxation in the Fields of the Economy Department,
Vinnitsia National Agrarian University
(Vinnitsia)

The article presents the present-day vision and mechanism for the formation of financial instruments in the form of encoded resources. The legal status of such instruments has been explored and the positive and negative aspects of their use have been identified

and grouped. The study of the change in the value of this type of currency during the year according to Coinmarketcap data has been conducted and the most investment-attractive types of encoded virtual currencies have been identified. The basic elements that cause complexity in the use of cryptographic currencies of various types are determined. It was investigated that the recognition of crypto-currencies as a financial instrument at the state level raises the need to regulate and control their circulation and develop the system of taxation. The main restrictions in accumulation and management of crypto-currencies in Ukraine in accordance with the Draft Law No. 7183-1 are presented. Specific features of influence of coded currencies on financial system are indicated.

Keywords: crypto-currency, bitcoins, payment system, virtual money, enterprise, management system, payment mechanism, economic benefit, model of calculation, cryptoexchange.

Tabl. 2. Fig. 3. Lit. 13.

АННОТАЦИЯ

КРИПТОВАЛЮТА КАК НОВЫЙ ФИНАНСОВЫЙ ИНСТРУМЕНТ: ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ ЕЁ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ И ПРОБЛЕМЫ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

ТОМЧУК Олеся Валерьевна,
кандидат экономических наук,
доцент кафедры бухгалтерского учёта,
Винницкий национальный аграрный университет,

ФОСТОЛОВИЧ Валентина Анатольевна,
кандидат сельскохозяйственных наук,
доцент кафедры учёта и налогообложения
в отраслях экономики,
Винницкий национальный аграрный университет
(г. Винница)

В статье представлено современное видение и механизм формирования финансовых инструментов в форме закодированных ресурсов. Обоснован правовой статус таких инструментов и выявлены и сгруппированы положительные и отрицательные стороны их использования. Проведено исследование изменения стоимости данного вида валют в течении года по данным Coinmarketcap и определены наиболее инвестиционно привлекательные виды закодированных виртуальных валют из наиболее распространённых. Определены основные элементы, вызывающие сложность в использовании криптовалюты разных видов. Доказано, что признание криптовалюты финансовым инструментом на уровне государства порождает необходимость регулирования её обращения и контроля, а так же разработки системы налогообложения. Представлены основные ограничения при накоплении и майнинге криптовалюты в Украине в соответствии с законопроектом №7183-1. Указано на специфику влияния закодированных валют на финансовую систему.

Ключевые слова: криптовалюта, биткойны, расчётная система, виртуальные деньги, предприятие, система управления, расчётный механизм, экономическая выгода, модель расчёта, криптовалютная биржа.

Табл. 2. Рис. 3. Літ. 13.

Інформація про авторів

ТОМЧУК Олеся Валеріївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку, Вінницький національний аграрний університет (м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: olesya-tomchuk@yandex.ru).

ФОСТОЛОВИЧ Валентина Анатоліївна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри обліку та оподаткування в галузях економіки, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 1, e-mail: Fostolovich@mail.ru).

ТОМЧУК Olesya – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Accounting Department, Vinnytsa National Agrarian University (Vinnytsya, 3, Soniachna Str., e-mail: olesya-tomchuk@yandex.ru).

FOSTOLOVYCH Valentyna – Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation in the Fields of the Economy, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3, Soniachna Str., e-mail: vfostolovich@gmail.com).

ТОМЧУК Олеся Валерьевна – кандидат экономических наук, доцент кафедры бухгалтерского учёта, Винницкий национальный аграрный университет (г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: olesya-tomchuk@yandex.ru).

ФОСТОЛОВИЧ Валентина Анатольевна – кандидат сельскохозяйственных наук, доцент кафедры учёта и налогообложения в отраслях экономики факультета учёта и аудита, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: Fostolovich@mail.ru).

ЕКОНОМІКА ФІНАНСИ МЕНЕДЖМЕНТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НАУКИ І ПРАКТИКИ

ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НАУКИ І ПРАКТИКИ

ЕФМ

**"ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ:
актуальні питання науки і практики"**

**"ECONOMY. FINANCES. MANAGEMENT:
Topical issues of science and practical activity"**

Всеукраїнський науково-виробничий журнал

"ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики"

Всеукраїнський науково-виробничий журнал

ЕФМ

2' 2018 (30)

Заснований у 1997 році під назвою "Вісник Вінницького державного сільськогосподарського інституту". У 2010 – 2014 роках виходив під назвою "Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету" з 2015 року "Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики"

Свідоцтво про державну реєстрацію засобів масової інформації №21154-10954ПР від 31.12.2014 р.

Засновник

Вінницький національний аграрний університет

Редакційна колегія:

Головний редактор

доктор економічних наук, професор, академік НААН **Калетнік Г.М.**

Заступник головного редактора

кандидат економічних наук **Кіреєва Е.А.**

Члени редакційної колегії:

доктор юридичних наук, професор **Авдійський В.І. (Росія);**
доктор, професор **Белік П. (Словаччина);** доктор економічних наук,
професор **Буреннікова Н.В.;** доктор економічних наук, доцент **Вдовенко Л.О.;**
кандидат економічних наук **Гончарук І.В.;** кандидат економічних наук **Гончарук Т.В.;**
доктор економічних наук, професор **Горська О. (Словаччина);** доктор економічних наук,
професор **Гуцаленко Л.В.;** доктор, професор **Данн Дж. В. (США);** доктор економічних наук,
професор, академік НААН **Дем'яненко М.Я.;** доктор економічних наук, професор,
академік НААН **Жук В.М.;** доктор економічних наук, професор,
академік НААН **Кваша С.М.;** доктор економічних наук, член-кореспондент НААН
Кириленко І.Г.; доктор економічних наук, професор **Коляденко С.В.;** доктор економічних наук,
професор **Клепацькі Б. (Польща);** доктор економічних наук, професор **Мазур А.Г.;**
доктор економічних наук, професор, академік НААН **Малік М.Й.;** доктор економічних наук,
професор **Масленнікова Н.П. (Росія);** доктор юридичних наук, доцент **Мельничук О.Ф.;**
кандидат економічних наук, доцент **Мулик Т.О.;** доктор економічних наук, професор,
академік НААН **Панасюк Б.Я.;** доктор економічних наук, доцент **Польова О.Л.;**
доктор економічних наук, професор **Прутська О.О.;** доктор економічних наук,
професор **Свиноус І.В.;** доктор економічних наук, професор, академік НААН
Сичевський М.П.; кандидат економічних наук, доцент **Томчук О.В.;** доктор економічних наук,
доцент **Ціхановська В.М.;** кандидат економічних наук, доцент **Шаманська О.І.;**
доктор економічних наук, професор **Шпикуляк О.Г.;** доктор економічних наук, професор,
академік НААН **Шпичак О.М.;** кандидат економічних наук, доцент **Янчук Г.В.**

Адреса редакції: **21008, Вінниця, вул. Сонячна, 3, тел. 52 - 07 - 37**
Сайт журналу: <http://efm.vsau.org/>, Електронна адреса: efm@vsau.vin.ua

Відповідальний секретар редакції, кандидат сільськогосподарських наук,
доцент – **Янчук В.І.,**

літературний редактор-коректор і переклад іноземною мовою – **Хомяковська Т.О.,**
технічний секретар і оператор комп'ютерного набору – **Пришляк Н.В.**

©Вінницький національний аграрний університет, 2018

"ECONOMY. FINANCES. MANAGEMENT:

Topical issues of science and practical activity"

Ukrainian Scientific and Production Journal

EFM

2'2018 (30)

Founded in 1997 under the name "Herald of Vinnitsa State Agricultural Institute".

In 2010 - 2014 years was published under the name of "Collected Works of Vinnytsia National Agrarian University".

Since 2015 "Economy. Finances. Management: topical issues of science and practical activity".

Certificate of registration of mass media №21154-10954 PR from 31.12.2014

Founder:

Vinnytsia National Agrarian University

Editorial Board:

Chief editor

Doctor of Economic Sciences, professor, academician of NAAS of Ukraine **Kaletnik H.**

Assistant chief editor

Candidate of Economic Sciences **Kirieieva E.**

Editorial Staff Members:

Doctor in law, professor **Aydiyskyi V. (Russia); Doctor, professor** **Belik P. (Slovakia); Doctor of Economic Sciences, professor** **Buriennikova N.; Doctor of Economic Sciences, associate professor** **Vdovenko L.; Candidate of Economic Sciences** **Honcharuk I.; Candidate of Economic Sciences** **Honcharuk T.; Doctor of Economic Sciences, professor** **Horska E. (Slovakia); Doctor of Economic Sciences, professor** **Hutsalenko L.; Doctor, professor** **Dann J.V. (USA); Doctor of Economic Sciences, professor, academician of NAAS of Ukraine** **Demianenko M.; Doctor of Economic Sciences, professor, academician of NAAS of Ukraine** **Zhuk V.; Doctor of Economic Sciences, professor, academician of NAAS of Ukraine** **Kvasha S.; Doctor of Economic Sciences, corresponding member of NAAS of Ukraine** **Kyrylenko I.; Doctor of Economic Sciences, professor** **Koliadenko S.; Doctor of Economic Sciences, professor** **Klepatski B. (Poland); Doctor of Economic Sciences, professor** **Mazur A.; Doctor of Economic Sciences, professor, academician of NAAS of Ukraine** **Malik M.; Doctor of Economic Sciences, professor** **Maslennikova N. (Russia); Doctor in Law, associate professor** **Melnychuk O.; Candidate of Economic Sciences, associate professor** **Mulyk T.; Doctor of Economic Sciences, professor, academician of NAAS of Ukraine** **Panasiuk B.; Doctor of Economic Sciences, associate professor** **Polyova O.; Doctor of Economic Sciences, professor** **Prutska O.; Doctor of Economic Sciences, professor** **Svynous I.; Doctor of Economic Sciences, professor, academician of NAAS of Ukraine** **Sychevskiy M.; Candidate of Economic Sciences, associate professor** **Tomchuk O.; Doctor of Economic Sciences, associate professor** **Tsikhanovska V.; Candidate of Economic Sciences, associate professor** **Shamanska O.; Doctor of Economic Sciences, professor** **Shpykuliak O.; Doctor of Economic Sciences, professor, academician of NAAS of Ukraine** **Shpychak O.; Candidate of Economic Sciences, associate professor** **Yanchuk H.**

Address of editorial office: **21008, 3. Sonyachna Str, Vinnytsia, 52 - 07 - 37,**

Web site: <http://efm.vsau.org/>, e-mail: efm@vsau.vin.ua

Editor secretary - *Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor* - **Yanchuk V.,**
language corrector, translator – **Khomyakovska T.,**
technical secretary and computer operator – **Pryshliak N.**

©**Vinnytsia National Agrarian University, 2018**

ЗМІСТ

ЕКОНОМІКА ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ Л.О. ВДОВЕНКО. РЕФІНАНСУВАННЯ ЯК МЕХАНІЗМ ПІДТРИМКИ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ	7
ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ І ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА S. KOVALCHUK. ECOLOGICAL AND ECONOMIC IMPERATIVES OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF AGROECOSYSTEMS	18
ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА Л.М. КИШ. РЕАЛІЗАЦІЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АПК	27
БІЗНЕС І ПІДПРИЄМНИЦТВО Т.О. МЕЛИХОВА. УЗАГАЛЬНЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА З МЕТОЮ ВИБОРУ ОПТИМАЛЬНИХ ДЛЯ ДІАГНОСТУВАННЯ ЗОВНІШНІХ ТА ВНУТРІШНІХ ЗАГРОЗ	38
ІНСТИТУЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ, ФІНАНСІВ, МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПРАВА Т.І. ЧОРНОПИЩУК. ІМПЕРАТИВИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА	51
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА О.В. ТОМЧУК, В.А. ФОСТОЛОВИЧ. КРИПТОВАЛЮТА ЯК НОВИЙ ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТ: ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ ТА ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ	67
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ Н.Г. ЗДИРКО. ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ	78
М.В. ПРАВДЮК, А.Л. ПРАВДЮК. ЕКОНОМІЧНІ ТА ОБЛІКОВО-ЗАКОНОДАВЧІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ	90
Я.І. МУЛИК. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА	106
ДИСКУСІЇ І.В. МАЗИЛО. МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ЙОГО ВІДБУДОВИ (1943-1950-ті рр.)	116
О.А. ПЕТРИЧЕНКО. ТЕХНОЛОГІЇ СТВОРЕННЯ, РОЗВЕДЕННЯ Й ОЦІНЮВАННЯ СТАД МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА: АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД	124
ДУМКА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО І.В. ЗУБАР. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ОПТИМАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ ВІННИЧЧИНИ	135

Журнал внесено в оновлений перелік наукових фахових видань України з економічних наук під назвою **"ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики"** (підстава: Наказ Міністерства освіти і науки України 21.12.2015 №1328).

Включений до міжнародних наукометричних баз і каталогів наукових праць:
Національної бібліотеки ім. В.І. Вернадського, Україна, сайт: <http://nbuv.gov.ua>
Google Академія, сайт: <http://scholar.google.com.ua>

Матеріали друкуються українською, англійською і російською мовами.

Номер схвалено і рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Вінницького національного аграрного університету, протокол № 9 від 23 лютого 2018 р.

Усі права застережені. Тексти статей, таблиці, графічний матеріал, формули захищені законом про авторські права. Передрук і переклад статей дозволяється за згодою авторів.

Відповідальність за зміст публікацій і достовірність наведених в них даних та іншої інформації, несуть автори статей. Висловлені у надрукованих статтях думки можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань.

Підписано до друку 23 лютого 2018 року

Формат 60x84/8. Папір офсетний.

Друк офсетний. Ум. друк. арк. 15,0

Тираж 100.

Зам № 110

Віддруковано у

Вінницькому національному аграрному університеті

м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, 21008.

Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 5009 від 10.11.2015

CONTENTS

ECONOMY AND EFFICIENCY OF PRODUCTION AND BUSINESS ACTIVITIES

L. VDOVENKO. REFINANCING AS A WAY TO SUPPORT STABILITY OF THE BANKING SYSTEM 7

ECONOMICS OF MANAGEMENT AND PROTECTION OF THE ENVIRONMENT

S. KOVALCHUK. ECOLOGICAL AND ECONOMIC IMPERATIVES OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF AGROECOSYSTEMS 18

DEMOGRAPHY, LABOR ECONOMICS, SOCIAL ECONOMICS AND POLITICS

L. KYSH. REALIZATION OF PERSONNEL POLICY AT THE ENTERPRISES OF THE AGRO-INDUSTRIAL COMPLEX 27

BUSINESS AND ENTREPRENEURSHIP

T. MELIKHOVA. GENERALIZATION OF THE METHODOLOGICAL APPROACHES FOR ASSESSING THE LEVEL OF ECONOMIC SECURITY AT THE ENTERPRISE AIMED AT THE OPTIMAL EXTERNAL AND INTERNAL THREATS DIAGNOSIS CHOICE 38

INSTITUTIONAL ISSUES OF ECONOMICS, FINANCE, MANAGEMENT AND LAW

T. CHORNOPYSHCHUK. IMPERATIVES AND PECULIARITIES OF THE STATE FINANCIAL AND ECONOMIC REGULATION OF AGRARIAN PRODUCTION DEVELOPMENT 51

FINANCIAL AND CREDIT SUPPORT AND TAX POLICY

O. TOMCHUK, V. FOSTOLOVYCH. CRYPTO-CURRENCY AS A NEW FINANCIAL INSTRUMENT: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF ITS USE AND PROBLEMS OF LEGAL REGULATION 67

ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT

N. ZDYRKO. ORGANIZATIONAL ASPECTS OF FUNCTIONING OF AUDITOR CHAMBER IN UKRAINE: PROBLEMS AND POSSIBLE SOLUTIONS 78

M. PRAVDIUK, A. PRAVDIUK. ECONOMIC AND ACCOUNTING – LEGISLATIVE ASPECTS OF INVESTMENT-INNOVATIVE ACTIVITY OF AGRICULTURAL SECTOR 90

Y. MULYK. STATE AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF AUDIT OF PAYMENTS WITH SUPPLIERS AND CONTRACTORS OF THE ENTERPRISE 106

DISCUSSION

I. MAZYLO. METHODS OF MANAGING RAILWAY TRANSPORT IN UKRAINE DURING THE RECOVERY PERIOD (1943-1950s) 116

O. PETRYCHENKO. TECHNOLOGIES OF FORMATION, BREEDING AND EVALUATION OF HERDS IN DAIRY CATTLE FARMING: ANALYTICAL REVIEW 124

VIEWPOINT OF A YOUNG SCIENTIST

I. ZUBAR. THE CURRENT STATE AND PROBLEMS OF ENSURING THE OPTIMAL TECHNICAL SUPPORT AT THE FARMS OF VINNYTSIA REGION 135

The journal is entered on an updated list of scientific professional editions of Ukraine on economic sciences called "**Economy. Finances. Management: actual issues of science and practical activity**" (Resolution of Ministry of Education and Science of Ukraine №1328 from 21.12.2015).

Included with the international scientometric databases and directories of scientific publications:
The National Library V.I. Vernadsky, Ukraine , site: <http://nbuv.gov.ua>
Google Scholar website : <http://scholar.google.com.ua>

Materials are published in Ukrainian, English and Russian Languages.

Issue is approved and recommended to publish at the decision of the Academic Council of Vinnytsia National Agrarian University, Act № 9 from 23 February 2018

All rights are reserved. The texts of articles, tables, graphics, formulas are reserved by copyright. Reproduction and translation of articles are permitted with the consent of the authors. The authors of the articles are responsible for the content and accuracy of publications, presented data and other information. The views expressed in the articles do not necessarily reflect the views of the editorial board and do not impose any obligation on it.

Signed for printing 23 February 2018
Format 60x84 / 8. Offset paper.
Offset Printing. pp. 15,0
Circulation 100.
№ 110

Published by Vinnytsia National Agrarian University
21008, Vinnytsia, 3 Soniachna str.
Subject of publishing activity license
SK №5009 from 10.11.2015

**Тематична спрямованість
Всеукраїнського науково-виробничого журналу
"ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ:
актуальні питання науки і практики"**

наукові та виробничі аспекти економічної та фінансової діяльності
суб'єктів в агропромисловій сфері та суміжних галузях,
соціально-економічного розвитку села

Шановні автори публікацій!

Статті мають бути оформлені згідно нормативів МОН України і вимог журналу (вимоги розміщені на сайті журналу: <http://efm.vsau.org/>), прохання надсилати на електронну адресу: efm@vsau.vin.ua

**До друку приймаються статті українською, російською,
англійською мовами, за такими рубриками:**

- ❖ Сторінка головного редактора
- ❖ Теорія та історія економічної думки
- ❖ Розвиток продуктивних сил і виробничих відносин
- ❖ Економіка та ефективність виробничо-господарської діяльності
- ❖ Економіка природокористування і охорони навколишнього середовища
- ❖ Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика
- ❖ Інноваційна та інвестиційна діяльність
- ❖ Проблеми економічної і соціальної політики
- ❖ Бізнес і підприємництво.
- ❖ Ринок. Ціноутворення. Інфраструктура
- ❖ Логістика і транспорт
- ❖ Менеджмент та маркетинг
- ❖ Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці
- ❖ Соціальна сфера. Розвиток територій
- ❖ Світова економіка та зовнішньоекономічна діяльність
- ❖ Інституційні проблеми економіки, фінансів, менеджменту та права
- ❖ Практичні аспекти розвитку виробничих систем і соціуму
- ❖ Фінансово-кредитне забезпечення і податкова політика
- ❖ Бухгалтерський облік, аналіз та аудит
- ❖ Дискусії
- ❖ Думка молодого вченого
- ❖ Апробація економічних досліджень
- ❖ Новини економіки, фінансів і менеджменту
- ❖ Новини законодавства
- ❖ Видання з актуальних проблем економіки, фінансів і менеджменту
- ❖ Вітальні проєкти
- ❖ Повідомлення
- ❖ Наші дописувачі